

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра економіки та соціальних дисциплін

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор,
полковник внутрішньої служби,
к.ю.н., доцент

Олійник О.І.

«___»_____20__ р.

СИЛАБУС

**навчального курсу «Аналіз господарської діяльності підприємства УВП»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 051 «Економіка»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

Начальник кафедри економіки
та соціальних дисциплін

_____ Оксана ГОНЧАРЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри економіки та
соціальних дисциплін

Протокол № __ від «__»_____20__ р.

Кредити та кількість
годин:

3 кредитів ECTS; години: 14 годин лекцій, 10
годин семінарських занять, 20 годин практичних
занять та 46 годин самостійна робота.

Чернігів – 20__

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра економіки та соціальних дисциплін

СИЛАБУС

**навчального курсу «Аналіз господарської діяльності підприємства УВП»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 051 «Економіка»
форма навчання: денна**

Кредити та кількість годин: 3 кредитів ECTS; години: 14 годин лекцій, 10 годин семінарських занять, 20 годин практичних занять та 46 годин самостійна робота.

Чернігів – 20__

Перехід на ринкові засади в господарюванні посилив роль економічних понять і фінансових законів, що використовуються при організації обліку та економічного аналізу на підприємствах. Це, потребує більш ґрунтовних економічних знань та якісно нового аналітичного розуміння процесів і умов сучасного господарювання. Навчальна дисципліна «Аналіз господарської діяльності» у навчальному процесі підготовки фахівців за галуззю знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» займає провідне місце. Воно зумовлене значенням аналізу господарської діяльності в управлінні діяльністю державних підприємств УВП.

Мета навчальної дисципліни: формування знань з теорії і практики проведення аналізу господарської діяльності підприємства.

Основні завдання

- визначити теоретичні та методологічні засади, сучасні прийоми аналізу господарської діяльності;
- навчитися інформаційно виражати через систему показників стан та зміну будь-якої господарської операції чи явища;
- набути практичних навиків щодо застосування методів і способів комплексного, дискримінантного аналізу господарської діяльності, визначення резервів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання та прогнозування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- навчитись робити обґрунтовані об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень;
- набути практичних навиків в оформленні аналітичних таблиць і висновків.

Вивчення навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності» передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки фахівця, за якого він повинен:

а) знати:

- сутність об'єктів аналізу та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;
- економічні категорії, закони, ключові показники виробничо-фінансової діяльності підприємства, причинно-наслідкові та функціональні взаємозв'язки і взаємозалежності між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем (анатомію економіки підприємства);
- сучасний арсенал методів і прийомів економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання;
- зміст фінансової (бухгалтерської), статистичної, податкової, іншої звітності, що складається суб'єктами господарювання і є інформаційним джерелом аналітичних робіт;
- принципи і методи обґрунтування управлінських рішень, виявлення резервів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності.

б) вміти:

- володіти методичним інструментарієм та розуміти особливості практики аналізу господарської діяльності підприємств;
- читати, розуміти і аналізувати фінансову, управлінську, статистичну, податкову звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень;
- проводити аналіз господарської діяльності підприємства, змін економічних явищ і процесів на багатокритеріальній основі, відповідному рівні із використанням сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій;
- знаходити найменш трудомісткі засоби й методи для вивчення кожної ситуації або проблеми з економіки;
- робити обґрунтовані об'єктивні висновки та пропозиції за результатами проведених досліджень, завершувати аналіз розробкою управлінського рішення;
- набути навички у виробленні стратегічних рішень, спрямованих на посилення позицій підприємства у ринковому середовищі;
- опанувати методику прогнозування результатів діяльності підприємства.

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин				
		Денна форма				
		Усього	у тому числі			
Лекції	СЗ		ПЗ	СР		
Розділ 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності						
1.	Аналіз господарської діяльності в системі управління підприємством	5	2			3
2.	Види аналізу господарської діяльності	5		2		3
3.	Організація аналізу господарської діяльності	5		2		3
4.	Метод і методичні прийоми аналітичних досліджень	5		2		3
Розділ 2. Техніко-економічний та фінансовий аналіз діяльності підприємства.						
5.	Аналіз виробництва і реалізації продукції	7	2		2	3
6.	Аналіз використання трудових ресурсів підприємства	7	2		2	3
7.	Аналіз використання основних засобів підприємства	7	2		2	3
8.	Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства	7		2	2	3
9.	Аналіз витрат виробництва і собівартості продукції	7	2		2	3
10.	Аналіз фінансового стану підприємства	7	2		2	3
11.	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	8	2		2	4
Розділ 3. Аналіз конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності підприємства						
12.	Аналіз конкурентоспроможності підприємства	8		2	2	4
13.	Аналіз інвестиційної привабливості	6			2	4
14.	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності	6			2	4
Всього годин		90	14	10	20	46

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Розділ 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності

Тема 1. Аналіз господарської діяльності в системі управління підприємством -2 години

1. Роль аналізу господарської діяльності в системі управління підприємством.
2. Сутність поняття аналіз господарської діяльності.
3. Предмет, об'єкт, і суб'єкти аналізу господарської діяльності.
4. Основні етапи становлення аналізу господарської діяльності.
5. Завдання та функції аналізу господарської діяльності.
6. Принципи проведення аналізу господарської діяльності.
7. Зв'язок аналізу господарської діяльності підприємства з іншими навчальними дисциплінами.

Тема 2. Види аналізу господарської діяльності - 2 години

1. Класифікація та взаємозв'язок видів аналізу господарської діяльності.
2. Характеристика основних видів аналізу.
3. Попередній (перспективний, стратегічний) аналіз, особливості методики та завдання.
4. Ретроспективний аналіз, особливості методики та напрями використання.
5. Основні напрями здійснення внутрішнього та зовнішнього аналізу, їх користувачі.
6. Управлінський (внутрішньогосподарський) аналіз, його зміст та значення в управлінській діяльності.
7. Фінансовий аналіз, його зміст, значення та інформаційна база.
8. Порівняльний (міжгосподарський) аналіз.
9. Комплексний, локальний, тематичний аналіз, особливості проведення та напрями використання.
10. Види аналізу за об'єктами управління: техніко-технологічний, соціально-економічний, економіко-екологічний, статистико-економічний, фінансово-економічний.
11. Функціонально-вартісний аналіз: етапи проведення та напрями використання.
12. Маржинальний аналіз.

Тема 3. Організація аналізу господарської діяльності - 2 години

1. Організація аналітичної роботи на підприємстві.
2. Основні етапи й послідовність проведення аналізу.
3. Принципи складання програм аналізу.
4. Добір, перевірка і аналітична обробка інформації.
5. Узагальнення, оцінка та письмове оформлення результатів аналізу.
6. Формування пропозицій за результатами аналізу та контроль за їх реалізацією.

7. Система економічної інформації, її особливості.
8. Інформаційне забезпечення аналізу та його структура.
9. Оцінка якості аналітичної інформації.
10. Характеристика, форми відображення та джерела формування інформації для аналізу господарської діяльності.

Тема 4. Метод і методичні прийоми аналітичних досліджень - 2 години

1. Сутність, зміст і особливості методу та методики аналізу господарської діяльності.
2. Використання в економічному аналізі системи показників.
3. Основні категорії економічного аналізу: ресурси, фактори, резерви виробництва, їх класифікація.
4. Класифікація методичних прийомів аналітичних досліджень.
5. Елементарні методи та прийоми аналізу господарської діяльності.
6. Призначення і особливості застосування методів детермінованого факторного аналізу.
7. Математичні методи аналізу стохастичних взаємозв'язків.
8. Характеристика евристичних способів та прийомів аналізу господарської діяльності.
9. Економіко-математичні методи в аналізі господарської діяльності.
10. Особливості способів комплексної оцінки діяльності підприємства.

Розділ 2. Техніко-економічний та фінансовий аналіз діяльності підприємства.

Тема 8. Аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства

1. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу використання матеріальних ресурсів.
2. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами.
3. Обґрунтування потреби в матеріальних ресурсах.
4. Аналіз показників ефективності використання матеріальних ресурсів.
5. Визначення резервів поліпшення використання матеріальних ресурсів.

Розділ 3. Аналіз конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Тема 12. Аналіз конкурентоспроможності підприємства

1. Економічний зміст поняття конкурентоспроможності підприємства та фактори її формування.
2. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу конкурентоспроможності підприємства.
3. Оцінка конкурентоспроможності продукції.
4. Система показників аналізу конкурентоспроможності підприємства.

5.Оцінка можливостей підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Завдання для практичних занять

Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції

Запитання для самоконтролю:

- 1.Значення та завдання аналізу виробництва продукції, робіт та послуг в умовах ринкової економіки?
- 2.Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному і вартісному виразі?
- 3.Аналіз динаміки обсягів виробництва продукції?
- 4.Причини падіння обсягів виробництва на підприємствах України під час економічної кризи?
- 5.Аналіз асортименту і структури випуску продукції?
- 6.Причини асортиментно-структурних зрушень у виробництві продукції?
- 7.Аналіз якості продукції і основні причини зміни її рівня?
- 8.Аналіз сортності продукції?
- 9.Аналіз браку продукції і причини його виникнення?
- 10.Аналіз ритмічності виробництва та випуску продукції?
- 11.Аналіз комплектності виробництва і продукції?

Завдання 1. (Аналіз використання виробничих потужностей)

Дайте оцінку виробничої діяльності взуттєвої фабрики за останні шість років на підставі даних наступної таблиці. Обчислити відсоток використання виробничих потужностей.

Показники	Роки					
	1-й	2 й	3-й	4-й	5-й	6-й
1.Виробнича потужність	2220,0	2220,0	2220,0	2180,0	2180,0	2200,0
2.Фактичний випуск взуття	2180,0	2160,0	2120,0	2108,0	2119,0	2112,0
3. % використання виробничих потужностей (р.2 / р.1 х 100%)						

Висновок: За усі роки, що аналізуються, фактичний випуск взуття на даному підприємстві є значно нижчим у порівнянні з його можливим випуском. Найнижчий відсоток використання виробничих потужностей був у 4 році. Загалом, спостерігається коливання у обсягах фактичного випуску взуття: спочатку падіння, а потім зростання, яке переходить у повільне повторне падіння.

Завдання 2. Річною виробничою програмою приватного підприємства «Світанок» передбачено такий випуск продукції:

	Кількість, штук	Гуртова ціна, грн
--	-----------------	-------------------

Виріб	планова	фактична	планова	фактична
А	200	310	10,0	11,5
Б	800	850	15,3	14,80
В	350	340	9,20	9,50
Г	450	420	5,95	6,05
Д	235	250	7,30	7,52

Визначити на скільки відсотків виконано план у грошовому виразі і по номенклатурі.

Розв'язок.

Аналіз виробничої програми ПП «Світанок»

Виріб	План			Фактично			Відхилення, -,+	Виконання плану, %	
	К-сть, шт	Ціна, грн	Сума, грн	К-сть, шт	Ціна, грн	Сума, грн		Грош. вираз	Номенклатури
1	2	3	4=2x3	5	6	7=5x6	7-4	7:4x100	5 :2 x 100
А	200	100,0		310	119,5				
Б	800	150,3		850	148,8				
В	350	99,20		340	99,50				
Г	450	59,95		420	69,05				
Д	235	67,30		250	77,52				
Всього	Х	х		х	х				

Завдання 3.

За даними таблиці проаналізуйте виконання цехом плану з номенклатури та асортименту.

Вироби	Трудомісткість, н/год	План		Фактично	
		К-сть, шт	Всього, н/г	К-сть, шт	Всього, н/г
А	15	100		20	
Б	18	450		440	
В	10	200		250	
Г	30	250		310	
Всього	х	х		х	

Завдання 4.

На підставі даних таблиці дати оцінку виконання плану за асортиментом і структурою випущеної продукції Чернігівським хлібокомбінатом.

Асортимент	За планом		Фактично		Виконання плану, %
	Тис. тон	Питома вага, %	Тис. тон	Питома вага, %	
Кондитерські вироби	400	18,4	481,1	22,1	120,3

Хліб всього:	1175	81,6	1699,6	77,9	95,75
В т.ч. житній	1233	56,7	1044,1	47,9	84,7
пшеничний	542	24,9	655,5	30,0	120,9
РАЗОМ	2175	100	2180,7	100	100,3

Пояснення:

1. Асортимент – це перелік вироблюваних видів продукції із зазначенням обсягів випуску;

2. Номенклатура – характеризує тільки кількість, різноманітність продукції, що виробляється;

3. Структура випуску продукції – співвідношення окремих видів у загальному обсязі виробництва, вираженому в здебільшого у відсотках.

4. Розрахунок показника виконання плану асортименту (коефіцієнт асортиментності) здійснюється трьома способами:

- «найменшого числа» $K_{ac} = (400 + 1044,1 + 542) / 2175 = 1986,1 / 2175 = 0,91$;
- «мінімального відсотка» у якості загального відсотка береться найменший відсоток виконання плану серед усіх виробів, тобто 84,7% (найменший серед 120,3%, 84,7%, 120,9%);
- Врахування номенклатури продукції, яке визначається відношенням кількості виробів з повним виконанням плану до кількості планових позицій, тобто $2/3 = 0,67$

Висновки: У структурі виробництва продукції переважає випуск хлібних виробів, що становить 77,9% від загального випуску продукції по підприємству. Проте по даному виду продукції спостерігається недовиконання плану на

4,25 % (100 – 95,75). Обсяг виробництва булочних виробів значно менший, однак відсоток виконання плану по ньому становить 120,3%. План з асортименту продукції не виконано, про це свідчить аналіз коефіцієнтів асортиментності.

Завдання 5.

Річним планом приватного підприємства «Ятрань» передбачено такий випуск продукції

Виріб	2006 рік		2007 рік		Гуртова ціна	
	план	фактично	план	фактично	2006рік	2007рік
А	200	310	250	380	18,50	19,10
Б	530	550	600	650	13,8	15,3
В	450	480	550	610	22,9	27,4
Г	175	225	250	265	61,7	68,3

Завдання: Визначити виконання плану у грошовому виразі і з номенклатури. Результати розрахунків оформити в аналітичну таблицю та написати висновки.

Задача 6.

В 2021 році обсяг випуску валової продукції приватного підприємства «Світанок» у діючих цінах складає 850,9 тис. гривень, товарної 795,4 тис. гривень. В 2008 році передбачалося виробити валової продукції на 900 тис. гривень, товарної на 850 тис. гривень. Фактично було виготовлено: валової продукції на 898, 6 тис. гривень, товарної 835,4 тис. гривень. Передбачалось, що в плановому періоді чисельність працюючих становила 1200 чоловік, фактично задіяні 1253 чоловіки.(В 2007 році працювало 1150 чоловік).

Завдання : Визначити та проаналізувати:

1. Виконання плану з валової і товарної продукції.
2. Темп росту обсягів валової та товарної продукції.
3. Вплив зміни чисельності працюючих і росту продуктивності праці на виконання плану виробництва валової і товарної продукції.
4. Результати оформити в аналітичну таблицю та скласти висновки.

Задача 7. (Аналіз якості на підставі рекламацій)

Дайте оцінку якості продукції на підставі одержаних рекламацій за даними таблиці

Показники	1-й рік	2-й рік	3-й рік
Кількість одержаних рекламацій	11	17	19
Загальна сума за рекламованої продукції, тис. грн	215	345	155
Кількість рекламацій, визнаних підприємством як обґрунтовані	10	14	8
Те ж у вартісному виразі, тис.грн	183	274	103

Висновок: Дані таблиці показують коливання кількості та суми за рекламованої продукції. Частка рекламацій, визнаних підприємством як обґрунтовані, є досить значною.

Задача 8. (аналіз сортності продукції)

Визначте показники сортності і зробіть висновки про виконання плану за якістю продукції. Використавши дані таблиці:

Сорт	Умовний коефіцієнт якості	За планом			Фактично		
		К-сть, шт	Питома вага,%	Перерах на 1 сорт	К-сть, шт	Питома вага,%	Перерах на 1 сорт
1	1	630	70	630	730	73	730
2	0,9	180	20	162	150	15	135
3	0,8	90	10	72	120	12	96
Разом	x	900	100	864	1000	100	961

Пояснення: Виконання плану по сортності можна визначити способом першосортних одиниць: плановий коефіцієнт сортності $K_{п} = 864/900 = 0,96$; фактичний $K_{ф} = 961/1000 = 0,961$.

Висновок: Оскільки коефіцієнт сортності фактичний більше за плановий, то план по сортності виконаний.

Задача 9. (Аналіз ритмічності та якості виробництва)

Проаналізуйте ритмічність випуску продукції за місяць на підставі даних таблиці. Розрахуйте коефіцієнт ритмічності.

Декади місяця	За планом		Фактично		Зараховується у плановий ритм
	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	
1	350	26,92	340	23,29	23,29
2	450	34,62	520	35,62	34,62
3	500	38,46	600	41,09	38,46
Разом	1300	100	1460	100	96,37

Пояснення:

1. Ритмічність виробництва – це чітка, стійка й збалансована діяльність підприємства, яка дозволяє рівномірно випускати продукцію і виконувати свої зобов'язання перед споживачами.
2. Розрахунок коефіцієнта ритмічності способом найменшого числа (сума значень в останній колонці)
 $K_p = 0,9637$

Висновок: Результат розрахунку свідчить про неритмічну роботу підприємства в даному місяці.

Задача 10. (Аналіз виконання плану за якістю продукції)

Визначити виконання плану за якістю продукції і здійснити розрахунок впливу факторів на обсяг товарної продукції у вартісному виразі за даними таблиці.

Сорт	Ціна, грн	За планом		Фактично	
		К-сть, шт	Сума, грн	К-сть, шт	Сума, грн
1	8,0	7000	56000	7800	62400
2	6,4	3000	19200	3000	19200
3	5,6	-	-	1200	6720
Разом	x	10000	75200	12000	88320

Пояснення:

1. Виконання плану за якістю (сортністю) продукції обчислимо способом порівняння процентів виконання плану у вартісному й натуральному виразі:

- У вартісному виразі $88320 / 75200 \times 100 = 117,44\%$
- У натуральному виразі $12000 / 10000 \times 100 = 120\%$

Висновок: Випередження виконання плану у натуральному виразі в порівнянні з вартісним підтверджує факт невиконання плану за сортністю.

2. Виконання плану за якістю (сортністю) продукції обчислимо способом порівняння середньо виважених цін:

- Планова ціна виробу $75200 / 10000 = 7,52$ грн.
- Фактична ціна виробу $88320 / 12000 = 7,36$ грн.

Якщо фактична середньо виважена ціна одного виробу менша планової, план по сортності вважається невиконаним.

Висновок: Перевиконання планових завдань у натуральному виразі у порівнянні з вартісним підтверджує факт невиконання плану з сортності .

3. Розрахунок факторів:

- Зміна обсягу випуску товарів у натуральному вимірі
 $(12000 - 10000) \times 7,52 = + 15040$ грн.

- Зміна якості (сортності) продукції
 $(7,36 - 7,52) \times 12000 = - 1920$ грн.

Разом + 13120 грн.

Перевірка розрахунку $88320 - 75200 = + 13120$

Висновок: Обсяг випуску товарів зріс на 13120 грн., у тому числі за рахунок зростання обсягу випуску товарів на 15040 грн., а за рахунок зміни сортності продукції зменшився на 1920 грн.

Задача 11.(Аналіз ритмічності та якості виробництва)

Дайте характеристику ритмічності роботи підприємства у звітному році. Порівняйте показники звітного року з показниками минулого року і зробіть висновки щодо якості організації виробництва. Дані для аналізу наведені в таблиці :

Показники	Перша декада		Друга декада		Третя декада	
	план	факт	план	факт	план	факт
Виробництво хлібобулочних виробів, %						
Минулому році	32,6	30,0	33,1	33,5	34,3	36,5
Звітному році	32,7	31,0	32,9	33,0	34,4	36,0

Пояснення: Коефіцієнт ритмічності :

- У минулому році $K_p = (30,0 + 33,1 + 34,3) / 100 = 0,974$;
- У звітному році $K_p = (31,0 + 32,9 + 34,4) / 100 = 0,983$

Висновок: Коефіцієнти ритмічності у минулому та звітному роках свідчать про не зовсім ритмічну роботу підприємства, хоча ритмічність у звітному році дещо стабілізувалась.

Задача 12 (Аналіз динаміки браку)

Вивчити за даними таблиці динаміку браку і розрахувати резерви зростання обсягу продукції за умови недопущення браку.

Показники	Минулий рік (тис. грн.)	Звітний рік (тис. грн.)
1.Випуск товарної продукції	2500	3000
2.Фактична виробнича собівартість продукції	2200	2600

3.В тому числі загальнозаводські витрати	400	500
4.Величина остаточного браку продукції	70	75
5.Затрати на виправлення браку	11	9
6.Сума вирахувань з зарплати винуватців браку	4	2
7.Загальна величина браку	81	84
Питома вага браку, % (р.7/(р.2 – р.3) x 100)	4,5	4,0
Резерв збільшення обсягу продукції (р.1 x р.8/100)	112,5	120

Висновок: Аналізуючи дані таблиці, можна помітити, що хоча загальна величина браку у звітному періоді є більшою, проте питома вага браку собівартості продукції менша. За рахунок збільшення випуску товарної продукції на 500 тисяч гривень і зменшення питомої ваги браку резерв збільшення обсягу продукції за умови недопущення браку зріс у звітному році і становить 120 тисяч гривень.

Т.6. Аналіз трудових ресурсів підприємства

Запитання для самоконтролю:

- 1.Забезпечення підприємства трудовими ресурсами.
- 2.Якість робочої сили.
- 3.Плинність кадрів.
- 4.Використання робочого часу.
- 5.Продуктивність праці.

Задача 1.(Аналіз використання трудових ресурсів)

За даними таблиці визначити забезпеченість підприємства робочою силою та розрахувати коефіцієнт плинності кадрів.

Показники	Минулий рік	Звітний рік		Відхилення, + -		
		План	Факт	Даних минулого року	Планових даних	
					Абсол.	%
1.Чисельність персоналу підприємства всього	1878	1860	1828	- 50	- 32	98,28
В тому числі персоналу основної діяльності:	1665	1660	1587	- 78	-73	95,60
Із них робітників	1418	1400	1352	- 66	- 48	96,57
Ін. категорій працюючих	247	260	235	- 12	- 25	90,38

Чисельність персоналу невиробничої сфери	213	200	234	+ 21	+34	117,0
2.Прийнято працівників на роботу	300	-	226	- 74	-	-
3.Звільнено всього	340	-	287	- 53	-	-
В тому числі за власним бажанням і порушенням дисципліни	290	-	211	- 79	-	-

Пояснення: Коефіцієнт плинності кадрів уособлює надмірний оборот робочої сили. Надмірними вважаються звільнення за порушення трудової дисципліни, власним бажанням і скороченням. Він розраховується за формулою:

$$K_{\text{пл.м.р.}} = 290 / 1878 = 0,15$$

$$K_{\text{пл.з.р.}} = 211 / 1828 = 0,12$$

Для аналізу використання трудових ресурсів використовують також коефіцієнти обороту по прийому та обороту по звільненню. Відповідні значення цих коефіцієнтів за минулий і звітний рік дорівнюють:

$$K_{\text{об.пр.м.р.}} = 300/1878 = 0,16$$

$$K_{\text{об.пр.з.р.}} = 226/1828 = 0,12$$

$$K_{\text{об.зв.м.р.}} = 340/1878 = 0,18$$

$$K_{\text{об.зв.з.р.}} = 287/1828 = 0,15$$

Висновок: У структурі чисельності персоналу підприємства переважає (наприклад, за звітний рік $1587/1828 \times 100 = 86,81\%$) персоналу основної діяльності, серед якого найбільшу питому вагу займають робітники. Однак, порівнюючи дані за звітний і минулий рік, помічаємо їх зменшення. Щодо укомплектованості кадрів, то чисельність персоналу невиробничої сфери у звітному році перевищує планові показники на 17%, тоді як по персоналу основної діяльності спостерігається потреба в кадрах.

Коефіцієнт плинності кадрів свідчить про незначну плинність, причому у звітному році даний коефіцієнт зменшився. Зменшилися також показники обороту по прийому та звільненню.

Задача 2. (Аналіз використання трудових ресурсів)

Заповніть таблицю та проаналізуйте використання робочого часу робітників та їхню продуктивність праці. Розрахувати вплив факторів на відхилення фактичної продуктивності праці від планової та розрахувати можливі резерви її підвищення.

Показники	Одиниці виміру	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення
1.Товарна продукція у незмінних цінах, (О)	Тис. грн.	1228	1367	+139,0
2.Чисельність працівників(Ч)	Чол.	120	127	+7
3.Відпрацьовано всіма працівниками:				
• Людино-днів		32992	33040	+48
• Людино-годин		247440	244500	-2940

4.К-сть відпрацьованих днів 1 працівником (р.3.1/р.2)(Д)	Люд/днів	275	260	- 15
5.Тривалість робочого дня (р.3.2/р.3.1) (Т)	Люд/годин	7,5	7,4	- 0,1
6.Середньорічний виробіток (р.1/р.2) (Вр)	Гривень	10233,3	10763,8	+ 530,5
7.Середньоденний виробіток (р.1/р.3.1) (Вд)	Грн./день	37,22	41,37	+ 4,15
8.Середньогодинний виробіток (р.1/р.3.2) (Вг)	Грн./година	4,96	5,59	+ 0,63

Висновок: Використання робочого часу аналізується за допомогою двох показників: середньої кількості днів, відпрацьованих одним працівником, за звітний період та середньої тривалості робочого дня. За даними таблиці середня кількість днів відпрацьованих одним робітником зменшилась у звітному році порівняно з минулим на 15 днів. Зменшилась тривалість робочого дня на 0,1 години. Середній виробіток одного робітника збільшився на 530,5 грн. На зміну середньорічного виробітку одного робітника вплинули такі фактори:

- Зміна кількості відпрацьованих днів одним робітником
 $(- 15) \times 7,5 \times 4,96 = - 558,0$ грн.
 - Зміна тривалості робочого дня
 $260 \times (- 0,1) \times 4,96 = - 128,96$ грн.
 - Зміна середнього динного виробітку одного робітника
 $260 \times 7,4 \times (+ 0,63) = + 1212,12$ грн.
- Разом $+ 525,16$ грн. (Спостерігається похибка заокруглень на суму - 5,34 грн.).

Висновок: Таким чином, резервами зростання середньорічного виробітку одного робітника є подолання негативного впливу перших двох факторів на суму 686,96 грн або 6,71%.

Т. 7-8. Тема Аналіз основних засобів та матеріальних ресурсів » Запитання для самоконтролю:

- 1.Забезпеченість підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними засобами.
- 2.Показники і чинники використання виробничих потужностей і устаткування.
- 3.Забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами.
- 4.Складські запаси виробничих ресурсів і їх роль в виробничому процесі.
- 5.Показники використання сировини, матеріалів.
- 6.Фактори, що впливають на виробничі ресурси.

7. Розрахунок резервів зростання товарної продукції та реалізації.

Задача 1. (Аналіз стану і використання основних засобів)

Проаналізуйте загальні показники використання виробничих фондів підприємства. Зробіть розрахунок впливу факторів на зміну обсягів виробництва.

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення
1. Товарна продукція, тис. грн. (в порівняльних цінах)	50280,0	44905,0	-5375
2. Випущено продукції, тис. т.	1257	1124	-133
3. Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	8753	9944	+1191
4. Фондовіддача (р.1/р.3), грн	5,744	4,516	-1,228
5. Випуск продукції на 1 тис. грн. основних фондів (р.2/р.3), т.	143,610	113,033	-30,577
6. Фондомісткість 1 т. продукції (р.3/р.2), грн.	6,96	8,85	+ 1,89

Пояснення:

Враховуючи, що обсяг випуску товарної продукції залежить від двох факторів – величини виробничих фондів і фондовіддачі, а саме:

Товарна продукція = Величина виробничих фондів x Фондовіддача

Тому розрахунок впливу факторів:

- Зміна кількісного фактора - величини виробничих фондів
(+1191) x 5,744 = 6841,104 грн.;
 - Зміна якісного фактора – зміна фондовіддачі
9944 x (- 1,228) = -12211,232 грн.
- Разом - 5370,116 грн.

Висновок: Таким чином, резервами зростання обсягів товарної продукції є подолання негативного впливу зміни фондовіддачі – 12211,232 грн., тобто підвищення фондовіддачі до рівня минулого року.

Тема 9. Аналіз витрат виробництва і собівартості продукції

Запитання для самоконтролю:

1. Завдання аналізу собівартості продукції.
2. Показники собівартості та джерела інформації.
3. Собівартість за статтями витрат та елементами.
4. Матеріальні витрати у складі собівартості окремих видів продукції.
5. Витрати на оплату праці.
6. Собівартість окремих видів продукції.
7. Резерви зниження собівартості продукції.

Задача 1. (Оцінка рівня затрат товарної продукції)

На підставі даних таблиці дайте оцінку рівня затрат на 1 гривню товарної продукції.

Показники	Минулий рік	Звітний рік	
		план	фактично
1.Товарна продукція, тис. грн..	49100	50200	50850
2.Собівартість товарної продукції, тис. грн.	39280	41660	42150
3.Затрати на 1 грн. товарної продукції (р.2/р.1)	80,0	82,99	82,89

Висновки: Аналіз таблиці свідчить про досить високий рівень затрат на 1 грн. товарної продукції як у минулому так і у звітному році. Спостерігається його зростання з 80 копійок на 1 гривню товарної продукції до 82,89 грн. Разом з тим, позитивним є те, що показник затрат на 1 грн. товарної продукції у звітному році є меншим за планове його очікування. Це відбувається головним чином за рахунок збільшення обсягу товарної продукції.

Задача 2. (Аналіз виконання плану собівартості)

Дайте оцінку виконання плану собівартості окремих видів продукції.

Продукція	За бізнес-планом, грн.	Фактично, грн.	Відхилення, + -	Виконання плану, %
Потрландцемент, за 1т	82	80,3	- 1,7	97,93
Шлакопортландцемент, за 1 т	70	71,5	+ 1,5	102,14
Шлакоблоки, тис. шт.	120	116	- 4	96,67

Висновки: План за собівартістю вважається виконаним, якщо фактичний показник дорівнює плановому або нижче від нього. Це один з показників зниження якого є позитивною тенденцією. Понадпланове зниження собівартості спостерігається по портландцементу та шлакоблоках на 1,7 та 4 гривні відповідно. В цілому план собівартості не виконано по цих двох видах продукції, бізнес – планові показники по шлакопортландцемент перевиконано на 2,14%.

Задача 3. (Аналіз собівартості одиниці продукції)

Провести аналіз собівартості одиниці продукції за даними таблиці .

Елементи затрат	Минулий рік	Звітний рік	
		план	фактично
Сировина	0,68	0,70	0,73
Електроенергія	0,43	0,50	0,52
Водопостачання	0,18	0,20	0,24
Зарплата з нарахуваннями	0,39	0,40	0,53
Амортизація	0,15	0,15	0,15
Транспортні витрати	0,25	0,35	0,41
Всього	2,07	2,20	2,67

Розв'язання :

Елементи затрат	Минулий рік	Звітний рік		Відхилення ,+ -		Структура,%	
		план	факт	Факт до плану	Звіт. до минулого року	Минулий рік	Звітний рік
1	2	3	4	5=4-3	6=4-2	7	8
Сировина	0,68	0,70	0,73				
Електроенергія	0,43	0,50	0,52				
Водопостачання	0,18	0,20	0,24				
Зарплата нарах. ^з	0,39	0,40	0,53				
Амортизація	0,15	0,15	0,15				
Транспортні витрати	0,25	0,35	0,41				
Всього	2,07	2,20	2,67	x	x	100	100

Задача 4. (Аналіз калькуляції собівартості продукції)

На основі калькуляції собівартості продукції за звітний період проаналізувати собівартість продукції, що випускається підприємством; визначити причини та наслідки підвищення собівартості продукції за окремими статтями калькуляції. Зробити висновки; скласти доповідну записку для подання її начальнику цеху з метою розробки управлінських рішень.

Статті витрат	Фактично випущена продукція	
	За плановою собівартістю	За фактичною собівартістю
Прямі матеріальні витрати	24826	24982
Прямі витрати на оплату праці	3494	3234
Інші прямі витрати	2523	2990
Загально виробничі витрати	7952	7113
Виробнича собівартість продукції	38795	38319

Задача 5.(Аналіз собівартості продукції за елементами витрат)

За даними таблиці проаналізувати динаміку витрат підприємства та оцінити структуру собівартості продукції, структурні зрушення, які відбулися протягом періоду, що аналізується. Результати аналітичних досліджень оформити в таблицю, написати висновки.

Елементи витрат	Минулий рік	Звітний рік
1	2	3
Матеріальні витрати:		
Сировина і основні матеріали	3738	3406
Паливо і енергія	871	1058
Будівельні матеріали	10000	13500
Запчастини	5045	6000
Тара і тарні матеріали	3600	3716
Допоміжні матеріали	1088	1717
Всього матеріальних витрат	23342	29397
Витрати на оплату праці	8196	8573
Відрахування на соціальні заходи	690	733
Амортизація	1927	2044
Інші операційні витрати	1007	1320
Витрати на виробництво, всього	36162	42067
Витрати які не включаються у виробничу собівартість	2539	2967

Задача 6. (Аналіз витрат матеріалів)

Проаналізувати витрати матеріалів на одиницю продукції (токарний верстат), розрахувати вплив факторів на зміну витрат матеріалів, вказати на можливості підприємства щодо подальшого зниження собівартості продукції за рахунок ефективнішого використання матеріалів.

Види сировини і матеріалів	За планом			Фактично		
	К-сть, кг	Ціна 1 кг, грн	Сума, грн	К-сть, кг	Ціна 1 кг, грн	Сума, грн
Сталь	575	7,4	4255	615	7,4	4551
Прокат кольорових металів	0,75	107,0	80,25	0,21	150,0	31,50
Труби сталеві	14,75	16,6	24485	5,8	16,8	97,44

Результати аналітичних досліджень оформити в таблицю, написати висновки.

Задача 7.(Аналіз структури собівартості)

Визначити структуру собівартості за елементами затрат і дати оцінку змінам питомої ваги окремих статей.

Статті витрат	Минулий рік		Звітний рік	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %

Матеріальні витрати, в т.ч.	28732	53,6	30076	73,9
- електроенергія	6612	12,3	10263	25,2
- паливо	7736	14,4	13200	32,4
- інші	14384	26,9	6613	16,3
Затрати на оплату праці	5837	10,9	3233	7,9
Нарахування на зарплату	912	1,7	1932	4,8
Амортизація	7860	14,7	3673	9,0
Інші затрати	10239	19,1	1799	4,4
Разом	53580	100	40713	100

Висновки: У структурі витрат підприємства найбільшу питому вагу займає частка матеріальних витрат, зокрема інших витрат у минулому році, та витрат на паливо у звітному році. Минулого року питома вага матеріальних витрат становила 53,6%, а у звітному її показник зріс до 73,9%. Найменшу питому вагу займали у минулому році відрахування на соціальні заходи (1,7%) та інші затрати у звітному році (4,4%).

Задача 8. (Аналіз затрат фонду заробітної плати)

Проаналізуйте затрати фонду основної заробітної плати за даними таблиці.

Показники	План		Фактично		Відхилення	
	Сума, тис.грн.	% до підсумку	Сума, тис.грн.	% до підсумку	Сума, тис.грн.	%
Фонд основної заробітної плати	2071	61,82	1893	58,55	- 178	91,41
Фонд додаткової заробітної плати	997	29,76	1018	31,49	+ 21	102,11
Інші заохочувальні виплати, компенсації	282	8,42	322	9,96	+ 40	114,18
Фонд оплати праці (р.1 + р.2 + р.3)	3350	100	3233	100	- 177	96,51

Висновки: Аналіз даних таблиці свідчить, що на підприємстві переважає частка основної заробітної плати у структурі фонду оплати праці і в минулому, і у звітному періодах. Разом з тим, помітне зменшення фонду основної заробітної плати на 178 тис. грн. або на 8,59%. Частка фонду додаткової заробітної плати і інших заохочувальних виплат і компенсацій менша. Спостерігається зростання обох показників відповідно на 2,11% та 14,18%. Загалом, під впливом цих факторів фонд оплати праці зменшився на 3,49%.

Задача 9. (Аналіз впливу факторів на зміну фонду оплати праці)

Розрахуйте вплив основних факторів на зміну проти минулого року фонду оплати працівників. Дані для розрахунку наведені в таблиці.

Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення	%
1.Фонд оплати праці всіх працюючих, тис грн.(ФОП)	3350	3233	-117	96,51
2.Середньооблікова чисельність працюючих, чол.(Ч)	1665	1587	-78	95,32
3.Середньорічна заробітна плата 1 працюючого, грн.(З)	2012,0	2037,0	+ 25,2	101,25

Пояснення:

Розрахункова формула: $ФОП = Ч \times З$

Розрахунок впливу факторів способом абсолютних різниць:

- Зміна чисельності працюючих
 $(1587 - 1665) \times 2012,0 = - 156936$ грн.

Під впливом зміни чисельності персоналу фонд оплати праці зменшився на 156936 гривень.

- Зміна заробітної плати
 $(2037,2 - 2012,0) \times 1587 = +39992,4$ грн.

Під впливом зміни середньої заробітної плати фонд оплати праці збільшився на 39992,4 гривні.

Висновок. Під впливом дії обох факторів фонд оплати праці зменшився на 116943,6 гривень або 116,9 тис. грн.

Тема 10-11. «Аналіз фінансових результатів і рентабельності»

Запитання для самоконтролю:

- 1.Завдання аналізу фінансових результатів і рентабельності.
- 2.Порядок проведення аналізу балансового прибутку (збитку).
- 3.Фактори, які впливають на величину прибутку.
- 4.Аналіз прибутку від реалізації товарної продукції.
- 5.Методика розрахунку показників рентабельності.
- 6.Аналіз показників рентабельності.
- 7.Резерви зростання прибутків і рентабельності.

Задача 1. (Аналіз прибутку підприємства)

За даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» підприємства дати оцінку загальної суми прибутку та в розрізі окремих сум одержаних прибутків і збитків. За даними таблиці порівняйте показники в динаміці

Показники	Минулий рік	Звітний рік		Відхилення % від	
		план	факт	плану	минулого року
1.Прибуток від операційної діяльності	6312	6400	6000	93,75	95,06

2. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	6100	6250	5700	91,20	93,44
3. Чистий прибуток	4270	4375	3990	91,20	93,44

Висновки: План за чистим прибутком недовиконаний на 8,8% (100-91,20) або 385 гривень (3990 - 4375). Це зумовлене недовиконанням плану з прибутку від операційної та звичайної діяльності на 6,25% і 8,80% відповідно. Крім того спостерігається негативна тенденція до зменшення прибутку (93,44%) у звітному році в порівнянні з минулим.

Задача 2. (Оцінка виконання плану за прибутком)

Оцінити виконання плану за прибутком у кварталному розрізі, використавши дані таблиці.

Періоди	Звітний рік, тис. грн.		Відхилення, + -
	план	фактично	
1 квартал	1500	2000	+500
Півріччя	4500	4650	-50
9 місяців	7300	7490	- 460
Всього за рік	8300	8500	+10

Висновки: Аналіз таблиці свідчить, що підприємство протягом року в розрізі кварталів постійно отримувало прибутки, перевиконуючи бізнес-планові показники. В першому кварталі підприємство планувало отримати прибутків на суму 1500 тис. грн. , а отримало 2000 тис. грн., в 2 кварталі планувало 3000 тис. грн. (4500 - 1500), а отримало всього 2650 тис. грн. (4650 - 2000) В третьому кварталі заплановано було 1300 тис. грн. (7300 - 6000), а отримано всього 840 тис. грн. (7490 - 6650), отже в 3 кварталі підприємство недоотримало прибутків на суму 460 тис. грн. В 4 кварталі підприємство планувало отримати 1000 тис. грн. (8300 - 7300), а отримало 1010 тис. грн. (8500 - 7490). Звіт про фінансові результати заповнюється наростаючим підсумком від початку року, тому в цілому за рік підприємство отримало тільки 10 тис. гривень понад планового прибутку.

Задача 3. (Аналіз впливу факторів на прибуток від реалізації)

Визначити фактори, які вплинули на фактичну суму прибутку від реалізації товарної продукції у звітному році проти минулого за даними таблиці. Вважається, що обсяг реалізації в незмінних цінах становить 70% від обсягу минулого року.

Показники	Фактично у минулому році	Реалізовано у звітному році за цінами минулого, а також собівартості та структурі	Фактична реалізація у звітному році, але при структурі та собівартості минулого	Фактично у звітному році
1. Дохід (виручка)	63124	44186,8	45828	45828

Від реалізації продукції (без ПДВ і акцизу)				
2.Собівартість (затрати на виробництво продукції)	56812	39768,4	41245,2	40800
3.Результат від реалізації	6312	4418,4	4582,8	5028
4.Затрати на 1 грн. реалізованої продукції (р.2/р.1), грн.	0,90	0,90	0,90	0,89

Пояснення:

1.Враховуючи останнє зауваження, знаходимо обсяг реалізації у звітному періоді за цінами минулого року та відповідну собівартість:

- $63124 \times 0,70 = 44186,8$;
- $56812 \times 0,70 = 39768,4$.

2.собівартість звітного року при структурі затрат минулого (0,9 грн. реалізованої продукції):

- $45828 \times 0,90 = 41245,2$

Висновок: Вплив факторів розраховується наступним чином:

1.Вплив обсягу реалізації товарної продукції

$$4418,4 - 6312 = - 1893,6 \text{ тис. грн.}$$

2.Вплив зміни ціни

$$4582,8 - 4418,4 = + 164,4 \text{ тис. грн. (позитивний вплив),}$$

в тому числі:

- Вплив зміни цін на готову продукцію
 $45828 - 44186,8 = 1641,2 \text{ тис. грн. (позитивний вплив);}$
- Вплив зміни цін на сировину, напівфабрикати, енергію тощо
 $(41245,2 - 39768,4) = - 1476,8 \text{ тис. грн. (негативний вплив);}$
Вплив собівартості продукції і асортиментно-структурних зрушень
 $5028 - 4582,8 = + 445,2 \text{ тис. грн. (позитивний вплив)}$
або $-(40800 - 41245,2) = + 445,2 \text{ тис. грн.}$

Загальний вплив всіх факторів:

$$- 1893,6 + 164,4 + 445,2 = -1284 \text{ тис. грн.}$$

Перевірка зростання прибутку порівняно з минулим роком:

$$5028 - 6312 = - 1284 \text{ тис. грн.}$$

Тема 12. Аналіз конкурентоспроможності підприємства

Запитання для самоконтролю:

- 1.Джерелама інформації, які необхідні для аналізу обсягів реалізації.
- 2.Напрями аналізу обсягу реалізації.
- 3.Вивчення стану зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

4.Фактори, що впливають на обсяги реалізації.

5.Резерви зростання обсягу реалізації.

Задача 1. (Аналіз виконання плану реалізації)

Дайте оцінку виконання плану за обсягом реалізації у звітному році за даними таблиці:

Квартали року	За планом	Фактично	Відхилення,+/-	Виконання плану, %
1	13000	11048	- 1952	84,98
2	13000	13400	+ 400	103,07
3	14000	11200	- 2800	80,0
4	14000	14180	+ 180	101,28
Разом	54000	49828	- 4172	92,27

Висновок: Аналіз даних таблиці свідчить про недовиконання плану за обсягом реалізації у звітному році на 7,73%, тобто на 4172 тис. грн. Протягом року, в розрізі кварталів виконання плану коливається. План було перевиконано у 2 і 4 кварталах, відсоток виконання плану відповідно 103,07 і 101,28. У 1 та 3 кварталах недовиконання плану складало 15,02% і 20% відповідно.

Задача 2 (Аналіз впливу факторів на обсяг реалізації)

Проаналізувати які фактори вплинули на обсяг реалізації у звітному періоді та розрахуйте їх величини за даними таблиці:

Показники	Звітний рік		Відхилення	Вплив фактора
	План	Фактично		
1.Реалізація продукції	50000	45828	- 4172	-
2.Товарна продукція	50200	50850	+ 650	+ 650
3.Залишки готової продукції на складі і відвантаженої:				
• На початок року	1000	800	- 200	-200
• На кінець року	1200	5822	+ 4622	+ 4622

Пояснення: На обсяг реалізації у звітному періоді вплинули такі фактори: обсяг випущеної товарної продукції, залишки готової продукції на складі і в товарах відвантажених на початок і кінець року. Тому модель залежності реалізації має такий вигляд:

1. Обсяг реалізації продукції
(+1000 +50200-1200)=(+50000);
2. Залишок готової продукції на складі і в товарах відвантажених на початок року (+1000);
3. Обсяг товарної продукції (+50200);
4. Залишок готової продукції на складі і в товарах відвантажених на кінець року (+1200);

За цією моделлю обчислюємо відхилення реалізації під дією факторів:

$$(-200) + (+650) - (+4622) = (- 4172)$$

Висновки: Аналіз проведених розрахунків показує, що план реалізації продукції не виконано на 4172 тис. грн., що зумовлено безпосереднім негативним впливом (+4622 тис. грн.) зростання залишків готової продукції на складі і в товарах відвантажених на кінець року і зменшення залишків готової продукції на складі і в товарах відвантажених на початок звітної року на суму (- 200 тис. грн.), а також збільшився на 650 тис. грн. за рахунок зростання випуску товарної продукції.

Задача 3.(Аналіз динаміки обсягів реалізації)

За даними таблиці вивчити динаміку обсягів реалізації продукції підприємства за 5 останніх років та скласти відповідні висновки.

Показники	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
1.Реалізація продукції, тис. тон	2200	1890	1990	1860	1835
2.Виробництво продукції, тис. тон	2350	2190	2110	1980	2100
3.Залишки нереалізованої продукції на кінець року, тис.тон	90	110	290	230	190
4.Темпи росту реалізації продукції, %	100	77,4	75,3	68,9	65,3

Висновки: За останні п'ять років спостерігається падіння обсягу реалізації продукції. В деякій мірі це падіння залежить від зменшення обсягів виробництва продукції. Помітне коливання залишків нереалізованої продукції на кінець звітної періоду.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в табл. 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності					
1.	Аналіз господарської діяльності в системі управління підприємством	4	4		-
2.	Види аналізу господарської діяльності	4	-	4	-
3.	Організація аналізу господарської діяльності.	4		4	
4.	Метод і методичні прийоми аналітичних досліджень	4	-	4	-
Розділ 2. Техніко-економічний та фінансовий аналіз діяльності					

5.	Аналіз виробництва та реалізації продукції	4	1		3
6.	Аналіз використання трудових ресурсів	4	1		3
7.	Аналіз використання основних засобів	4	1		3
8.	Аналіз використання матеріальних ресурсів	4		2	2
9.	Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	4	1		3
10.	Аналіз фінансового стану підприємства	4	1		3
11.	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	5	1		4
Розділ 3. Аналіз конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та зовнішньоекономічної діяльності підприємства					
12.	Аналіз конкурентоспроможності підприємства	5	-	2	3
13.	Аналіз інвестиційної привабливості	5	-		5
14.	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	5	-		5
Разом		60			
Залік				40	
Всього				100 балів	

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 1 бал;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловіте власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 4 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Виконання практичних оцінюється від 3 до 5 балів в залежності від правильності розрахунків та обґрунтованості висновків.

Самостійна робота оцінюється викладачем і входить в загальну оцінку за темою.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється на заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно

82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Орієнтовний перелік питань для здачі заліку:

1. Аналіз виконання плану випуску продукції підприємством.
2. Аналіз асортименту та структури випуску продукції підприємства.
3. Аналіз браку та збитків від браку продукції підприємства.
4. Аналіз якості продукції підприємства та її впливу на інші показники.
5. Аналіз ритмічності виробництва та ритмічності випуску продукції на підприємстві.
6. Аналіз виконання плану з обсягу реалізації продукції підприємства.
7. Аналіз комплектності виробництва на підприємстві.
8. Аналіз рентабельності та конкурентоспроможності продукції підприємства.
9. Аналіз забезпеченості підприємства робочою силою та його вплив на обсяг виробництва.
10. Аналіз використання робочого часу і стану трудової дисципліни на підприємстві.
11. Аналіз продуктивності праці на підприємстві.
12. Аналіз трудомісткості продукції підприємства.
13. Аналіз виконання норм виробітку робітниками підприємства.
14. Аналіз виконання плану організаційно-технічного розвитку підприємства.
15. Аналіз стану основних фондів підприємства.
16. Аналіз складу, структури, динаміки основних фондів та їх впливу на темпи зростання обсягу виробництва підприємства.
17. Аналіз складу і використання обладнання на підприємстві.
18. Аналіз використання обладнання підприємства.
19. Аналіз збільшення випуску продукції, пов'язаного з поліпшенням використання основних фондів підприємства.
20. Аналіз використання основних фондів підприємства.
21. Аналіз виробничої потужності підприємства.
22. Аналіз забезпеченості підприємства сировиною матеріалами та їх використання.
23. Аналіз матеріаломісткості продукції та шляхи її зниження на підприємстві.
24. Аналіз стану виробничих запасів підприємства.
25. Аналіз виконання плану з собівартості продукції підприємства.
26. Аналіз витрат підприємства на виробництво.
27. Аналіз матеріальних витрат у складі собівартості продукції підприємства.
28. Аналіз витрат на оплату праці у складі собівартості продукції підприємства.
29. Аналіз комплексних статей у виробничій собівартості продукції підприємства.
30. Аналіз витрат від браку підприємства.
31. Аналіз витрат підприємства на освоєння виробництва нових видів продукції.
32. Оперативний аналіз собівартості продукції підприємства.
33. Аналіз резервів зниження собівартості продукції підприємства.
34. Аналіз інших операційних витрат підприємства.
35. Аналіз чистого прибутку підприємства.
36. Аналіз валового прибутку підприємства.
37. Аналіз фінансових результатів від звичайної діяльності.
38. Аналіз рентабельності окремих видів продукції.
39. Аналіз рентабельності реалізованої продукції підприємства.

40. Аналіз резервів збільшення прибутку та рентабельності підприємства.
41. Аналіз використання чистого прибутку підприємства.
42. Аналіз виконання фінансового плану підприємства.
43. Аналіз матеріальних оборотних засобів підприємства.
44. Аналіз майна підприємства та джерел його придбання.
45. Аналіз ліквідності балансу підприємства.
46. Аналіз платоспроможності підприємства.
47. Аналіз складу оборотних засобів підприємства.
48. Аналіз дебіторської заборгованості підприємства.
49. Аналіз кредиторської заборгованості підприємства.
50. Аналіз оборотності оборотних активів підприємства.
51. Аналіз взаємовідносин підприємства з бюджетом.
52. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.
53. Аналіз і зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
54. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
55. Аналіз використання кредитів банку підприємством.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

Список літератури:

1. Організація і методика економічного аналізу: Навчальний посібник / Г.І. Андрєєва, В.А. Андрєєва. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». 2019. 353 с.
2. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник / за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. К.: "Центр учбової літератури". 2013. 384 с.
3. Петряєва З. Ф. Організація і методика економічного аналізу: навч.- метод. посіб. для самост. вивч. Дисципліни. Харківський національний економічний ун-т. Х.: ХНЕУ, 2009. 236 с.
4. Косова Т. Д. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник. (за заг. ред проф. Т.Д. Косової). К.: Центр учбової літератури, 2012. 528с.
5. Економічний аналіз: Навч. посіб. / Колектив авторів під керівництвом акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. 2-ге вид. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.
6. Івахненко В. М., Горбатов М. І. Курс економічного аналізу: Навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2005. 302 с.
7. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник . К.: Знання, 2018. 630 с.
8. Булатів А.С. Економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Знання, 2017. 408 с.
9. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
10. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. 3-тє вид., випр. і доп. К.: Знання, 2017. 668 с.
11. Серединська В. М. Теорія економічного аналізу: Підручник. Тернопіль: Укрмедкнига, 2012. 324 с.

12. Цигилик І.І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства. Кропельницька. К.: Центр навч. Літер., 2014. 123с.
13. Кожанова Є. П. Економічний аналіз: навч. посіб. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2019. 344 с.
14. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: підручник. 3- те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 487 с.
15. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Кондор, 2017.180 с.
16. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності. Львів.: Вид-во Львівська політехніка. 2019. 320с.
17. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності: практикум.2-ге вид., доопрац. І доповн. Львів.: Вид-во Львівська політехніка. 2018. 156с.
18. Мних Є.В. Аналіз господарської діяльності: підручник. К. 2011. 513с.